

DEBATT

Vem orkar lyssna på oss döende?

Lars-Olov Hamnergård anser att dödssjuka inte får delta i debatten om dödshjälp.

Jag lider av sjukdomen ALS, och har hunnit tänka en hel del. Nu har jag kommit fram till min mening runt det som rör min sista tid i livet.

Liksom cirka 80 procent av svenska folket är jag för aktiv dödshjälp (holländsk typ) – och är som en följd av min sjukdom mer övertygad än någonsin att läkarassisterad suicid skulle vara den mest humana döden för just mig. Andra sjuka finns, kanske med samma diagnos, som inte kan tänka sig dödshjälp. De är lyckligt lottade – de har vad de vill ha i sin död. Vi som önskar dödshjälp utgör inget hot mot dem.ssss

MIN DAG NU består av cirka 14 timmar i min permobil i nedervåningen i bostaden. Jag kan aldrig lägga mig på sängen för lite vila, jag måste "vila" i permobilen. Om natten "sover" jag i intervaller om två till tre timmar. Däremellan måste jag med oerhörd kraftansträngning sätta mig upp för att röra på benen och få bort spänningarna. Varje gång innebär en ångestfylld panikkänsla att det inte ska lyckas.

Vi – de dödssjuka – blir inte hörda i debatter om dödshjälp. I stället är det politikernas synpunkter som efterfrågas, det är socialministerns åsikt, det är läkarnas uppfattningar, det är juristernas uppfattning och det är journalisternas urval. Två grupper kommer inte till tals:

- 1) de döende själva.
- 2) folket.

Lars-Olov Hamnergård är sjuk i ALS och arbetar för möjligheten att med assistans från läkare få möjlighet att dö vid en tidpunkt han själv valt.

Det påstås att den palliativa vården riskerar att "nedrustas" om dödshjälp infördes. Det är ett absurt påstående. Dödshjälp ska endast vara ett komplement till en hela tiden förbättrad palliativ vård.

En del menar att dödshjälp är att legalisera "ett slags mord". Mitt svar: Jämför med de legala aborterna! Var finns den etiska skillnaden? I det ena fallet bestämmer kvinnan över sin kropp och det går före barnets rätt till liv. I det andra fallet handlar det om en dödssjuk person, som *själv* väljer att få dö en viss dag. Självmord är tillåtet.

Varför dras handikappade in i debatter om dödshjälp? Varför påstås att handikappade innebär stor kostnad för samhället och att deras människovärde är lågt? – Jag är själv handikappad. Alla handikappade individer har sitt fulla människovärde. Slås för detta värde, men använd inte de dödsdömda i er kamp! Vi är inte era fiender.

ÄVEN EN HANDIKAPPAD kan en dag få en dödlig sjukdom. Kanske hon då önskar dödshjälp mot lidandet. Bör hon då inte få det på grund av handikappet?

Det sägs att dödshjälp skulle kunna användas att ta bort "icke önskvärda individer" – exempelvis handikappade. Detta är en omöjlighet i en demokrati och rättssamhälle. Vi måste skilja mellan nazisternas Tyskland och Sverige av i dag.

Jag förstår inte varför läkarna inte vill ha lagen på sin sida"

Den döende kan få palliativ seder. Men jag får inga försäkringar om att jag inte kommer att vakna till lite före nästa spruta. Personalomsättningen är betydande, varför osäkerhet finns beträffande sederingsdjup. Efter händelsen på Astrid Lindgren-sjukhuset är läkarna rädda för anmälningar. Doseringsregler ska följas. Vad min kropp tar upp av det sovande medlet går inte att helt förutsäga. Jag behöver *kontroll* över min sista tid. Hur kan jag få försäkrans så att jag känner mig lugn?

MIN ÖNSKAN ÄR att få dö hemma, och då blir döendet med sedering än mer orimligt. Vårdpersonal kan inte sitta bredvid den sjuka kontinuerligt och jag vill inte utsätta mina anhöriga för denna väntande vaka. Planerat avsked och därefter död på dag jag själv bestämmer skulle vara värdigt för mig.

Jag får svårtydda svar när jag frågar om min sista tid. Jag vill *veta*. Men jag hör att ingen vet. Jag fasar vid tanken att jag ligger där – en mer eller mindre medvetlös och alltmer utmärslad kropp i tre, fyra veckor. Det känns knappast estetiskt för de anhöriga att se sin kära oändligt

långsamt tyna bort. Dygn efter dygn. Det kan bli outhärdligt, som tortyr.

En sederad kropp, min kropp. Här har till slut läkaren den kontroll över min död, som jag själv så hett eftersträvar. Är inte detta samtidigt bara vård och förvaring av en redan död?

Ärligt talat måste läkarna nu måna mer om legitimationen än om döendes ångestfyllda rädsla för en svår dödsstrid. Jag förstår inte varför läkarna inte vill ha lagen på sin sida, när de ändå, enligt vad som sägs, stundom hjälper någon att få dö.

I undersökningar som efterhör folkets åsikt om dödshjälp brukar mellan 75 och 85 procent svara att de är för denna möjlighet. Bryr sig politiker inte alls om vad folket tycker?

JAG RESPEKTERAR ATT de finns, som är emot min uppfattning. Ni har rätt till er åsikt. Men era argument är inte mina. Ni har ingen rätt att påtvinga mig era åsikter.

Mitt liv har varit gott. Jag är medveten om att jag snart ska dö. Min sjukdom plågar mig oupphörligen och jag fasar vid tanken på hur denna, den sista tiden, kommer att bli.

Jag förlorar snart kontrollen över alla mina förmågor, det är en skräckfylld känsla som ingen får hjälpa mig med. Att återta kontrollen över denna sista tid – den känslan skulle lugna mig. För mig är läkarassisterad suicid den enda utvägen. ☹